

ΚΡΙΤΗΡΙΟ ΑΞΙΟΛΟΓΗΣΗΣ ΑΡΧΑΙΑ Γ' ΛΥΚΕΙΟΥ : 11^η ΔΙΔΑΚΤΙΚΗ & Θουκυδίδου, Γ10

ΔΙΔΑΓΜΕΝΟ ΚΕΙΜΕΝΟ

Αριστοτέλους, Πολιτικά Θ 2, 1-4

Ὅτι μὲν οὖν νομοθετητέον περὶ παιδείας καὶ ταύτην κοινὴν ποιητέον, φανερόν· τίς δ' ἔσται ἡ παιδεία καὶ πῶς χρὴ παιδεύεσθαι, δεῖ μὴ λανθάνειν. νῦν γὰρ ἀμφισβητεῖται περὶ τῶν ἔργων. οὐ γὰρ ταῦτά πάντες ὑπολαμβάνουσι δεῖν μανθάνειν τοὺς νέους οὔτε πρὸς ἀρετὴν οὔτε πρὸς τὸν βίον τὸν ἀριστον, οὐδὲ φανερόν· πότερον πρὸς τὴν διάνοιαν πρέπει μᾶλλον ἢ πρὸς τὸ τῆς ψυχῆς ἦθος· ἕκ τε τῆς ἐμποδῶν παιδείας ταραχώδης ἢ σκέψις καὶ δῆλον οὐδὲν πότερον ἀσκεῖν δεῖ τὰ χρήσιμα πρὸς τὸν βίον ἢ τὰ τείνοντα πρὸς ἀρετὴν ἢ τὰ περιττά (πάντα γὰρ εἴληφε ταῦτα κριτὰς τινας)· περὶ τε τῶν πρὸς ἀρετὴν οὐθέν ἐστιν ὁμολογούμενον (καὶ γὰρ τὴν ἀρετὴν οὐ τὴν αὐτὴν εὐθύς πάντες τιμῶσιν, ὥστ' εὐλόγως διαφέρονται καὶ πρὸς τὴν ἀσκήσιν αὐτῆς). ὅτι μὲν οὖν τὰ ἀναγκαῖα δεῖ διδάσκεσθαι τῶν χρησίμων, οὐκ ἄδηλον· ὅτι δὲ οὐ πάντα, διηρημένων τῶν τε ἐλευθερίων ἔργων καὶ τῶν ἀνελευθερίων φανερόν, <καὶ> ὅτι τῶν τοιούτων δεῖ μετέχειν ὅσα τῶν χρησίμων ποιήσει τὸν μετέχοντα μὴ βάνουσον. βάνουσον δ' ἔργον εἶναι δεῖ τοῦτο νομίζειν καὶ τέχνην ταύτην καὶ μάθησιν, ὅσαι πρὸς τὰς χρήσεις καὶ τὰς πράξεις τὰς τῆς ἀρετῆς ἀχρηστον ἀπεργάζονται τὸ σῶμα τῶν ἐλευθέρων ἢ τὴν διάνοιαν.

ΠΑΡΑΤΗΡΗΣΕΙΣ

A. Να δηλώσετε αν ισχύουν οι παρακάτω προτάσεις και να αιτιολογήσετε την απάντησή σας με αναφορές από το κείμενο :

- ❖ Η παιδεία πρέπει να παρέχεται σε ιδιωτικό επίπεδο.
- ❖ Πρέπει να καθοριστούν οι στόχοι της παιδείας.
- ❖ Εκείνη την εποχή οι νέοι διδάσκονταν και γνώσεις χρήσιμες.
- ❖ Ὅσοι δίδασκαν στα παιδιά τους την ἀρετὴ εἶχαν ἀποκρυσταλλωμένη ἀποψη γιὰ αὐτήν.
- ❖ Οι γνώσεις διαιρούνται σε αυτές που ταιριάζουν σε ελεύθερους και ανελεύθερους ανθρώπους.

Μονάδες 10

B1. «ἕκ τε τῆς ἐμποδῶν παιδείας ταραχώδης ἢ σκέψις καὶ δῆλον οὐδὲν πότερον ἀσκεῖν δεῖ τὰ χρήσιμα πρὸς τὸν βίον ἢ τὰ τείνοντα πρὸς ἀρετὴν ἢ τὰ περιττά» : Στο απόσπασμα αυτό από το αρχαίο κείμενο ποιά ο φιλόσοφος εννοεί ως ἐμποδῶν παιδεία και ποιά προβληματισμό θέτει;

Μονάδες 10

B2. Ποιά πρέπει κατά τον Αριστοτέλη να είναι η στοχοθεσία της παιδείας και πώς αυτή σχετίζεται με το παρακάτω απόσπασμα;

«Γιατί το πλήθος και η ακρίβεια των νόμων είναι απόδειξη ότι η πόλη διοικείται λάθος· μα πιστεύεις ότι αναγκάζονται οι πολίτες να νομοθετούν πολλούς νόμους για να θέσουν φραγμούς στα αδικήματα. Πρέπει δε εκείνοι που πολιτεύονται με ορθό τρόπο να μη γεμίσουν τις στοές με γραπτούς νόμους αλλά

να έχουν το δίκαιο στις ψυχές τους· γιατί οι πόλεις διοικούνται καλά όχι με ψηφίσματα αλλά με τα έθιμα, και όσοι πολίτες έχουν ανατραφεί κακώς θα τολμήσουν να παραβαίνουν και τους καταγεγραμμένους με ακρίβεια νόμους, ενώ όσοι διαπαιδαγωγήθηκαν σωστά θα υπακούσουν και στους απλώς κείμενους. Με το να σκέπτονται αυτά (οι πρόγονοί μας) δεν σκέφτονταν πώς θα τιμωρήσουν εκείνους που θα έπεφταν σε σφάλματα, αλλά πώς θα κάμουν τους πολίτες να μη πράξουν κάτι αξιόποιο.»

Ισοκράτους, Αρεοπαγητικός, 41-42

Μονάδες 10

B3. Να δηλωθεί η ορθότητα ή όχι των κάτωθι προτάσεων :

-Ο Αριστοτέλης απέκτησε θετική και επιστημονική σκέψη.

-Στην Ακαδημία του Πλάτωνος απέκτησε πολλούς φίλους.

-Ο Αριστοτέλης δίδαξε τον Μ. Αλέξανδρο.

-Τα Ηθικά Νικομάχεια έλαβαν το όνομά τους από τον γιο του Αριστοτέλη.

-Ο Αριστοτέλης, όταν επέστρεψε στην Αθήνα μαζί με τον Θεόφραστο, δίδαξε στο Λύκειο.

Μονάδες 10

B4. Με ποιές λέξεις του κειμένου έχουν σχέση τα παρακάτω λήμματα : φανάρι, κατάληψη, λαθραίος, ταραχοποιός, απραγία, χρήμα, σχολείο, τοκετός, έκταση, ενδεής.

Μονάδες 10

ΑΔΙΔΑΚΤΟ ΚΕΙΜΕΝΟ : Θουκυδίδου, Γ10

Οι Μυτιληναίοι νοιώθουν αφόρητη πίεση από τους Αθηναίους, ευρισκόμενοι μέσα στην συμμαχία-ηγεμονία τους. Σκοπεύοντας να αποσκιρτήσουν από την αθηναϊκή συμμαχία απευθύνονται στο συμβούλιο της πελοποννησιακής συμμαχίας, ώστε να τους δεχθούν και να τους βοηθήσουν. Στο παρόν απόσπασμα αναλύουν κάποιους από τους λόγους που θέλουν να αποστατήσουν από τους Αθηναίους και να ενταχθούν στην πελοποννησιακή συμμαχία.

“Περὶ γὰρ τοῦ δικαίου καὶ ἀρετῆς πρῶτον, ἄλλως τε καὶ **ξυμμαχίας** δεόμενοι, τοὺς λόγους ποιησόμεθα, εἰδότες οὔτε φιλίαν ἰδιώταις βέβαιον **γιγνομένην** οὔτε κοινωσίαν πόλεσιν ἐς οὐδέν, εἰ μὴ μετ’ ἀρετῆς δοκούσης ἐς ἀλλήλους γίγνοιτο καὶ τᾶλλα ὁμοιότροποι εἶεν· ἐν γὰρ τῷ διαλλάσσοντι **τῆς γνώμης** καὶ αἰ διαφοραὶ τῶν ἔργων καθίστανται. Ἡμῖν δὲ καὶ Αθηναίοις ξυμμαχία ἐγένετο πρῶτον ἀπολιπόντων μὲν **ὑμῶν** ἐκ τοῦ Μηδικοῦ πολέμου, παραμεινάντων δὲ ἐκείνων πρὸς τὰ ὑπόλοιπα **τῶν ἔργων**. Εὐμμαχοὶ μέντοι ἐγενόμεθα οὐκ ἐπὶ καταδουλώσει τῶν Ἑλλήνων **Ἀθηναίοις**, ἀλλ’ ἐπ’ ἐλευθερώσει ἀπὸ τοῦ Μήδου τοῖς Ἑλλησι. Καὶ μέχρι μὲν ἀπὸ τοῦ ἴσου ἠγοῦντο, προθύμως εἰπόμεθα· ἐπειδὴ δὲ ἐρωῶμεν αὐτοὺς τὴν μὲν τοῦ Μήδου ἔχθραν ἀνιέντας, τὴν δὲ **τῶν ξυμμάχων** δούλωσιν

ἐπειγομένους, οὐκ ἄδειεις ἔτι ἤμεν. Ἀδύνατοι δὲ ὄντες καθ' ἓν γενόμενοι διὰ πολυψηφίαν ἀμύνασθαι οἱ ξύμμαχοι ἐδουλώθησαν πλὴν ἡμῶν καὶ Χίων· ἡμεῖς δὲ αὐτόνομοι δὴ ὄντες καὶ ἐλεύθεροι τῷ ὀνόματι ξυνεστρατεύσαμεν.”

ἀρετὴ : ειλικρίνεια, εντιμότητα. / **ἀρετὴ δοκουῖσα** : φαινομενικὴ καὶ προσποιητὴ εντιμότητα.

κοινωνία : ἔνωση, συμμαχία.

τὸ διαλλάσσον τῆς γνώμης : ἡ διαφορὰ τοῦ φρονήματος.

ἀπὸ τοῦ ἴσου : ἰσόνομα, ἰσοδύναμα.

καθ' ἓν γίγνονται : συνενώνονται.

ΠΑΡΑΤΗΡΗΣΕΙΣ

A1. Να μεταφραστεῖ ἀπὸ το ἀρχαῖο κείμενο το ἀπόσπασμα «Περὶ γὰρ τοῦ δικαίου καὶ ἀρετῆς πρῶτον..... ἀλλ' ἐπ' ἐλευθερώσει ἀπὸ τοῦ Μήδου τοῖς Ἑλλησι.»

Μονάδες 20

A2. Να καταγράψετε τις αἰτίες γιὰ τις οποίες οἱ Μυτιληναῖοι νοιώθουν ανασφάλεια με τοὺς Αθηναίους καὶ γιὰ αὐτὸ θέλουν να ἀποκοποῦν ἀπὸ τὴν συμμαχία τοὺς.

Μονάδες 10

B1. Στο κάτωθι ἀπόσπασμα τοῦ κειμένου να βρεθοῦν τα οὐσιαστικά καὶ ἐπίθετα γ' κλίσης καὶ να μεταφερθοῦν στον ἄλλον ἀριθμὸ, διατηρώντας τὴν πτώση που ἔχουν :

«Ἐύμμαχοι μέντοι ἐγενόμεθα οὐκ ἐπὶ καταδουλώσει τῶν Ἑλλήνων Ἀθηναίοις, ἀλλ' ἐπ' ἐλευθερώσει ἀπὸ τοῦ Μήδου τοῖς Ἑλλησι. Καὶ μέχρι μὲν ἀπὸ τοῦ ἴσου ἡγούντο, προθύμως εἰπόμεθα· ἐπειδὴ δὲ ἐωρῶμεν αὐτοὺς τὴν μὲν τοῦ Μήδου ἔχθραν ἀνιέντας, τὴν δὲ τῶν ξυμμάχων δουλώσιν ἐπειγομένους, οὐκ ἄδειεις ἔτι ἤμεν.»

Μονάδες 6

B2. Να δώσετε τὸν ἴδιο τύπο στον μέλλοντα καὶ στον ἀόριστο, διατηρώντας τὸν ἴδιο ἀριθμὸ καὶ φωνή : ἐωρῶμεν, ἐπειγομένους, εἶχομεν, χρώμενοι.

Μονάδες 4

G1. Να ἀναγνωριστοῦν συντακτικά οἱ υπογραμμισμένες λέξεις.

Μονάδες 7

G2. Να μεταφερθεῖ το παρακάτω ἀπόσπασμα τοῦ κειμένου σε πλάγιο λόγο ἐξαρτώμενο ἀπὸ τὴν φράση οὗτος εἶπε : «Ἐύμμαχοι μέντοι ἐγενόμεθα οὐκ ἐπὶ καταδουλώσει τῶν Ἑλλήνων Ἀθηναίοις, ἀλλ' ἐπ' ἐλευθερώσει ἀπὸ τοῦ Μήδου τοῖς Ἑλλησι.»

Μονάδες 3